

TEM-analyyseja

11/2009

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LYHYEN AIKAVÄLIN TALOUS- JA TYÖMARKKINAENNUSTE

Kevät 2009

Ilkka Nio – Kai Torvi – Mika Tuomaala

ISSN 1797-5271
ISBN 978-952-227-195-2

Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste

Kevät 2009

Ennusteryhmä:

Ilkka Nio – Kai Torvi – Mika Tuomaala

Työ- ja elinkeinoministeriö
Ministry of Employment and the Economy
Eteläesplanadi 4, 00130 Helsinki, Finland
Email: etunimi.sukunimi@tem.fi

Helsinki, huhtikuu 2009

ILKKA NIO – KAI TORVI – MIKA TUOMAALA: TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LYHYEN AIKAVÄLIN TALOUS- JA TYÖMARKKINAENNUSTE, KEVÄT 2009

Saatteeksi: Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennusteen keväällä ja syksyllä. Ennusteen tarkoituksena on muodostaa ministeriön asiantuntijanäkemyksiä lähiajan kehityksestä ja toimia siten sekä oman politiikkavalmistelun taustana että markkinainformaationa muille käyttäjille. Talouskehityksen osalta ennusteen luonne on pääosin eri ennustelaitosten työn tuloksia yhteenvetävä, riskejä ja vaikutuksia arvioiva. Ennusteen painopistealue on oman työmarkkinaennusteen laatiminen. Tässä hyödynnetään myös muuta työ- ja elinkeinohallinnossa tehtävää työtä, kuten aluetaloukskatsauksia ja rekrytointiongelmien seurantatietoja. Ennuste julkaistaan TEM analyyssejä –verkkojulkaisuna ministeriön julkisella palvelimella. Ennusteen ovat laatineet Ilkka Nio, Mika Tuomaala ja Kai Torvi.

Keskeiset tulokset, kevät 2009

1. Talouskehitys

- Nykyisellä suhdannetilanteella on samankaltaisuuksia 1990-luvun alkupuolen laman kanssa, mm. verrattain pitkä ja voimakas noususuhdanne leimasi sekä 1980 -luvun lopun että muutaman viime vuoden kehitystä. Taloustilanne on kuitenkin monessa suhteessa erilainen kuin vuonna 1990. Selkeä ero nykytilanteen ja 1990-luvun alun välillä on Suomen suurempi vientiriippuvuus.
- Viimeisimpien talousennusteiden mukaan kokonaistuotannon määrä laskee tänä ja ensi vuonna yhteensä noin 6,5 prosenttia. Tuotanto vähenee erityisesti elektroniikka- ja paperiteollisuudessa sekä talonrakennusalalla.

2. Työvoiman tarjonta ja sen kehitys

- Työvoiman tarjonnan kasvua on ylläpitänyt työurien jatkuva pidentyminen, jolla uhkaavaa työvoimapulaa on vielä saatu lykättyä tuonnemmaksi. Väestön ikärakenteen kulminaatio tapahtuu vuonna 2010, jolloin työikäisen väestön (15-64-vuotiaat) määrä kääntyy laskuun.
- Suuret ikäluokat alkavat poistua työvoimasta, ja kun samalla parhaassa työiässä olevan väestön määrä vähenee, rajoittaa se yritysten työvoiman saatavuutta ja talouden kasvua.
- Työvoiman tarjonnan ennustetaan joustavan työvoiman kysynnän mukaan, jolloin työllisyyden menetyksestä runsas kolmannes johtaisi työvoiman tarjonnan supistumiseen. Erityisesti nuoret vetäytyvät työmarkkinoilta, mutta myös ikääntyneiden työvoiman tarjonnan odotetaan vähenevän.

3. Työvoiman kysyntä ja sen kehitys

- Työllisyys kasvoi nopeasti vuosien 2005 - 2008 korkeasuhdanteessa, mihin hyvän talouskehityksen ohella näyttää vaikuttaneen työvoimavarojen odotettavissa oleva niukentuminen. Työn tuottavuus on laskenut ja työllisten määrä on taantumana syventyessä tuotantoon nähden korkealla tasolla.
- Laskusuhdanteen pohjaan ennustetaan osuvan vuoteen 2010, jolloin työpaikkoja tullaan menettämään vielä yhtä paljon kuin kuluvana vuonna, vaikka tuotannon aallonpohja tuolloin jo sivuutettaisiinkin. Viennin vedon odotetaan kääntävän työllisyyden kasvuun vasta vuoden 2011 puolella.
- Talouden ja työllisyyden välisen riippuvuuden perusteella seuraavan kahden taantumavuoden aikana ennustetaan menetettäväksi lähes kaikki se työllisyyden kasvu, joka luotiin edellisen nousukauden aikana. Työllisten määrä laskisi näin vuoden 2008 tasosta vuoteen 2010 yhteensä noin 150 000:lla. Työllisyysaste putoaisi vastaavasti noin 4½ prosenttiyksikköä.

4. Työttömyystilanne ja sen arvioitu kehitys

- Työttömyyden ei suhdannelaitosten tekemien talousennusteiden toteutuessa ennakoita kohoavan viime laman lukemiin. Valmiudet torjua työttömyyttä ovat työmarkkinoilla tehtyjen rakenteellisten uudistusten takia parantuneet.
- Työttömien työnhakijoiden määrän ennustetaan kasvavan toimenpiteiden nykyvolyyymilla vuonna 2009 keskimäärin 270 000:een ja vuonna 2010 edelleen 310 000 henkilöön. Työttömyysasteen nousisi tällöin vuoden 2008 keskimäärin 6,4 prosentista 8,4 prosenttiin vuonna 2009 ja 10 prosenttiin vuonna 2010.
- Työttömyyden ennakoitaan lisääntyvän erityisesti Pirkanmaalla, Uudellamaalla, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Valoisimpia työttömyysnäkemykset ovat Lapissa.

5. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto

- Työvoimatoimistoissa on viimeisimpien tietojen mukaan ollut kutakin avointa työpaikkaa kohden keskimäärin noin 4 työtöntä työnhakijaa. Työvoiman tarjonta suhteessa kysyntään kasvaa koko ajan.
- Työvoimasta on eniten ylitarjontaa rakennusalalla, vähiten kaupallisella alalla ja sosiaalialalla ja terveydenhuollossa.
- Työvoiman ammatillinen kohtaamattomuus lisääntyy edelleen lähivuosina. Työvoiman ylitarjontaa on erityisesti Pohjois-Karjalassa.

Asiasanat: Talouskehitys, suhdanteet, työmarkkinat, työttömyys, työvoiman saatavuus

Core results

1. Economic development

- The current business cycle has some parallels with the depression of the early 1990's: both the end of the 1980's and the past few years have been marked by relatively long and intense economic expansion. The current economic situation is, however, in many terms different from that of the year 1990. The clear distinction between the current situation and the early 1990's is Finland's increased dependence on export.
- According to the latest economic forecasts for 2009 and 2010, the gross production will decrease about 6.5 % in total. The decrease will be most significant in electronics and paper industry as well as in construction industry.

2. Supply of labour and its development

- The increase in the supply of labour has been maintained by continuous prolongation of working life. This has also delayed the impending shortage of labour. The culmination of age structure will occur in 2010, when the amount of working population will turn down.
- The baby-boom generation will retire in near future, which will limit the labour force available to companies and, along with that, restrict an upswing in the economy.
- The supply of labour is predicted to be elastic in relation to the demand for labour so that about one third of the reduction in employment would lead on to decrease in the supply of labour. Specially, young people will leave the labour market, but also the supply of older labour force is expected to decrease.

3. Demand for labour and its development

- Employment grew fast during the economic boom of 2005-2008, which was seemingly caused not only by the good economic development but also by the impending reduction of labour force. The productivity of labour has decreased and, with deepening recession, the amount of employed is high compared to the level of production.
- The recession is predicted to hit the bottom in 2010, when the decrease in the amount of employment will be the same as this year. Growth in employment is expected to occur export-led only in 2011.
- On the grounds of the correlation between the economy and the employment, almost all the increase in employment created during the last economic boom is predicted to be lost during the next two years of recession. Consequently, the amount of employed would come down by 150,000 persons from the level of 2008 by 2010. Respectively, the employment rate would come down by 4.5 percentage points.

4. Unemployment situation and its estimated development

- If the economic forecasts made by research institutes come true, the unemployment will not be expected to rise to the level reached during the last depression. The readiness to prevent unemployment has improved by the structural reforms in labour markets.
- The amount of unemployed job applicants is predicted to increase to 270,000 in 2009 and to 310,000 in 2010, considering the amount of labour market actions stays in the same level as is 2008. This would lead to a rise in the unemployment level of 8.4 % in 2009 and 10 % in 2010, compared to the level of 6.4 % in 2008.
- The unemployment is expected to rise especially in Pirkanmaa, Uusimaa, Kainuu and Northern Ostrobothnia. The unemployment prospects will be best in Lapland.

5. Matching of the demand for and supply of labour

- According to the latest data, there has been in average about 4 unemployed job applicants per every vacancy in employment offices. The supply of labour in relation to the demand for it is constantly growing.
- The oversupply of labour is largest in construction industry and smallest in commercial and social industries as well as in healthcare.
- The professional non-matching of labour will increase during the following years. The oversupply of labour is problem especially in North Karelia.

Key words: Short-term economic development, labour market, unemployment, labour availability

SISÄLTÖ

1. TALOUSKEHITYS.....	1
2. TYÖVOIMAN TARJONTA JA SEN KEHITYS	4
3. TYÖVOIMAN KYSYNTÄ JA SEN KEHITYS.....	7
4. TYÖTTÖMYYSTILANNE JA SEN KEHITYS.....	11
5. TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA TARJONNAN KOHTAANTO.....	15
LÄHTEET.....	16
LIITTEET	17

1. TALOUSKEHITYS

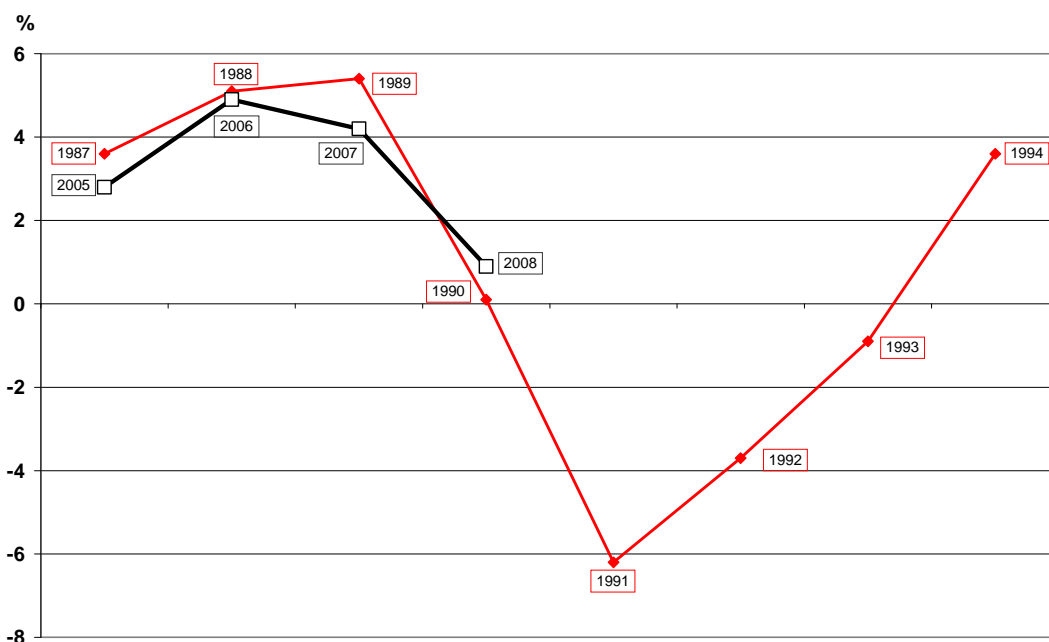
Nykyistä suhdannetilannetta on yhä useammin alettu verrata 1990-luvun alkupuolen laman alkutilanteeseen. Taloustilanne on nyt monissa suhteissa hyvin erilainen kuin vuonna 1990, vaikka samankaltaisuuksiakin löytyy. Keskeinen ero on, että 1990-luvun alkupuolen lama oli hyvin pitkälti kotikutoinen, vaikka ulkoiset seikat, erityisesti Neuvostoliiton ja sitä kautta idänkaupan romahdus myötävaikuttivatkin kuopan syvyyteen ja keston. Nykytilanteessa kielteiset vaikutukset tulevat pääosin ulkomailta joko suoraan kansainvälisen rahoituskriisin myötä tai sen reaali-taloudsvaikutusten heikentämänä vientikysyntänä.

Selvä ero nykytilanteen ja 1990-luvun alun välillä on Suomen suurempi vientiriippuvuus. Vuonna 1990 tavara- ja palvelusvienti oli 22,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Vuonna 2008 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä jo 46,3 prosenttia. Siten heikot kansainväliset suhdannenäkymät vaikuttavat meille voimakkaammin kuin ennen.

Yksi nykytilanteen ongelmia on epävarmuus rahoituksen saatavuudessa. Kansainvälisen finanssi-kriisin synnyttämä luottamusputa on tehnyt rahoitusmarkkinoilla toimivat ylivarovaisiksi, jolloin hyvätkään projektit eivät välttämättä saa rahoitusta vakuuksien laadusta riippumatta. Yritysten rahoituksen kannalta yksi olennainen ero vuosien 1990 ja nykytilanteen välillä on niiden nykyään vahvempi tase. Esimerkiksi tehdasteollisuusyritysten omavaraisuusaste oli vuonna 1990 keskimäärin noin 34 prosenttia ja vuonna 2007 noin 47 prosenttia.

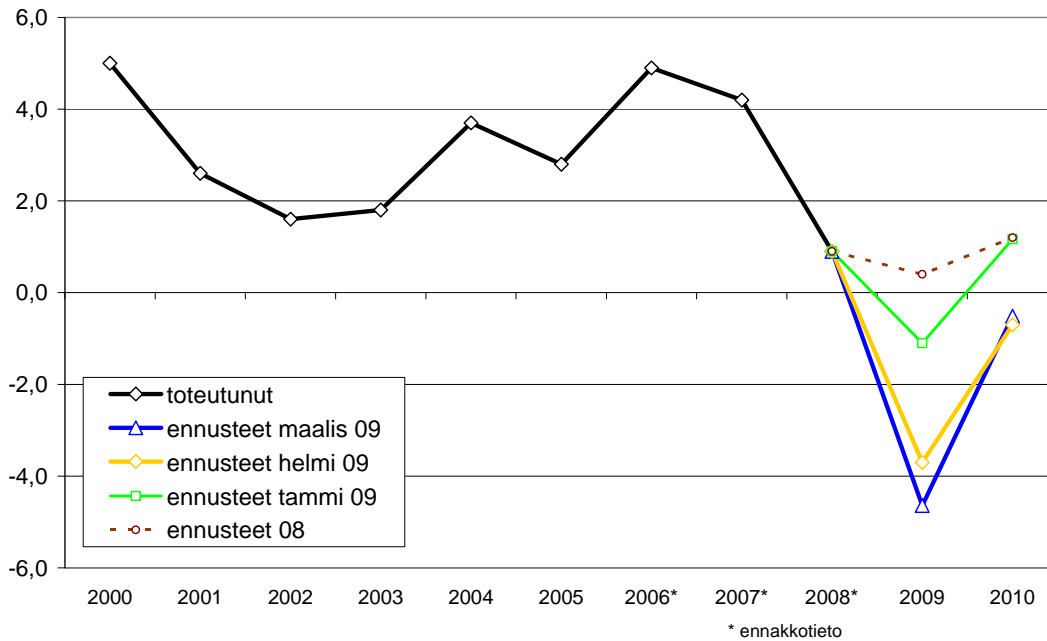
Verrattain pitkä ja voimakas noususuhdanne leimaa sekä 1980-luvun loppuvuosia että muutaman viime vuoden kehitystä. Bruttokansantuotteen kasvua kuvaavat käyrät ovat jopa hämmäntävästi toisiaan muistuttavia. Voidaan jopa arvioida, että molemmissa tapauksissa kyse oli viime vaiheessa ylikuumentuneesta korkeasuhdanteesta, joka olisi väistämättä johtanut käännteeseen ilman ulkoisia tekijöitäkin. Ylikuumentuminen on viime vuosina ollut monilla mittareilla kuitenkin vähäisempää kuin 1980-luvun lopulla.

Kuvio 1. BKT:n muutokset vuosina 1997 – 1994 ja vuosina 2005 – 2008

Talousennusteita laatineiden tahojen arviot kuluva vuodesta ovat synkentyneet koko ajan. Vielä viime vuoden puolella ei ennustettu kokonaistuotannon pienenevän. Maaliskuussa ennusteensa julkaisseiden arviot kokonaistuotannon laskusta tänä vuonna vaihtelevat 3,5 prosentista aina 6,5 prosenttiin. Taloustilanteesta käännettä parempaan ennustetaan tapahtuvan jo vuoden 2010 lopulla, viimeisimpien ennusteiden mukaan kokonaistuotanto vähenisi vuonna 2010 enää noin 0 – 1,5 prosenttia.

Kuvio 2. BKT:n muutosennusteet eri ajankohtina (eri ajankohtina julkaistujen ennusteiden keskiarvo)

Viimeisin Suomen talouskasvua koskeva ennuste on tullut IMF:ltä 22.4.2009. Tämän mukaan kokonaistuotanto vähenisi Suomessa kuluvana vuonna 5,2 prosenttia ja ensi vuonna 1,2 prosenttia. Ennusteet talouden kehityksestä eivät siten ole enää kovasti synkentyneet aivan viimeisimpinä kuukausina.

Työ- ja elinkeinoministeriö pohjaa omat työllisyysennusteensa viimeisimpiin talousennusteisiin, keskeisten kysyntä- ja tarjontakomponenttien arvioituun kehitykseen (liite 1) sekä eräissä suhdanekäännettä indikoivissa asioissa tapahtuneisiin muutoksiin (liite 2). Työllisyyden kehityslaskelmien pohjana on kokonaistuotannon määrän 5 prosentin lasku kuluvana vuonna ja 1,5 prosenttia ensi vuonna.

Etlan ennusteiden mukaan tuotanto vähenee lähitulevaisuudessa erityisesti elektroniikka- ja paperiteollisuudessa sekä talonrakennusalalla. Ennusteen mukaan on kuitenkin toimialoja, joissa tuotanto jatkaa kasvuaan. Eniten tuotannon ennustetaan kasvavan asuntojen omistuksessa, koulutuksessa, terveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa. Vaikka rakennusala kokonaisuudessaan on kärsinyt heikosta taloustilanteesta ja alan näkymät ovat heikot, ovat maa- ja vesirakennuksen näkymät kuitenkin edelleen valoisat.

Tuotannon lisäystä

- asuntojen omistus
- koulutus, terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut
- maa- ja vesirakentaminen
- muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut
- julkinen hallinto
- maatalous, riista ja kalatalous

Suurta tuotannon vähenemää

- elektroniikkateollisuus
- paperiteollisuus
- talonrakentaminen
- kauppa
- metallituoteteollisuus
- koneteollisuus
- metsätalous
- kuljetus ja varastointi

Etlan ennusteiden mukaan kokonaistuotannon väheneminen olisi lähivuosina suurinta Kainuussa, jossa kokonaistuotannon määrän ennustetaan olevan vuonna 2010 lähes 11 prosenttia pienempi kuin vuonna 2008. Vähiten kokonaistuotannon ennustetaan pienenevän lähivuosina Etelä-Pohjanmaalla, Hämeessä, Pohjois-Karjalassa, Pohjois-Savossa ja Etelä-Savossa.

Alueilta kerättyjen tietojen mukaan elinkeinoelämän kehitysnäkymät kuluvan vuoden suhteen ovat myös varsin synkät. Varsinkin kevät ja kesä tulevat olemaan vaikeita monilla alueilla. Valtaosalla seuduista arvioidaan tilanteen pysyvän heikkona myös vuoden kuluttua. Muutaman seutukunnan kohdalla on kuitenkin jo nähtävissä pientä toiveikkautta. (Aluetalousskatse, kevät 2009)

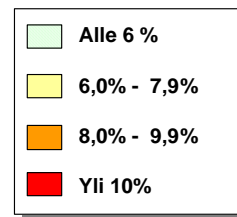
Seutukunnat, joissa odotukset syksyille (alueen helmikuun 2009 tilanteeseen nähden) eivät ole kovin synkkiä ovat: Lounais- ja Kaakkois-Pirkanmaa, Joutsa, Pieksämäki, Kuopio, Koillismaa

sekä Tunturi- ja Itä-Lappi. Vastaavasti elinkeinoelämän arvioidaan heikkenevän erityisesti seuraavissa seutukunnissa: Helsinki, Salo, Tampere, Suupohjan rannikkoseutu, Pietarsaari, Nivala-Haapajärvi, Raahe ja Keski-Karjala (Aluetalousskatse, kevät 2009)

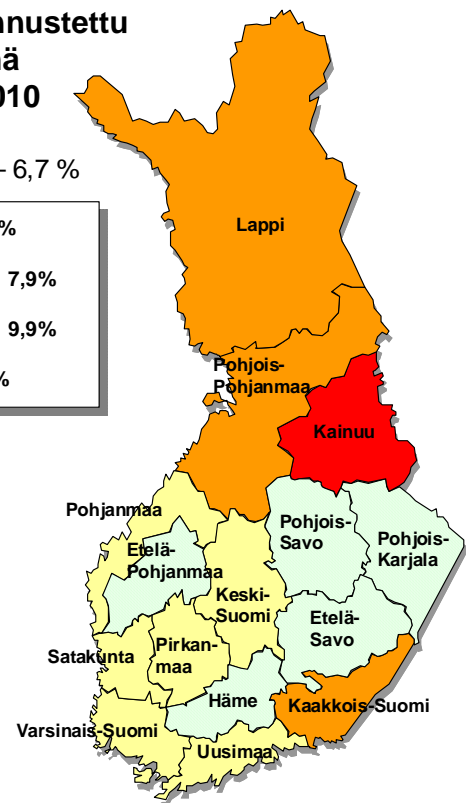
Kuvio 3.

BKT:n ennustettu vähenemä 2008 – 2010

Koko maa – 6,7 %

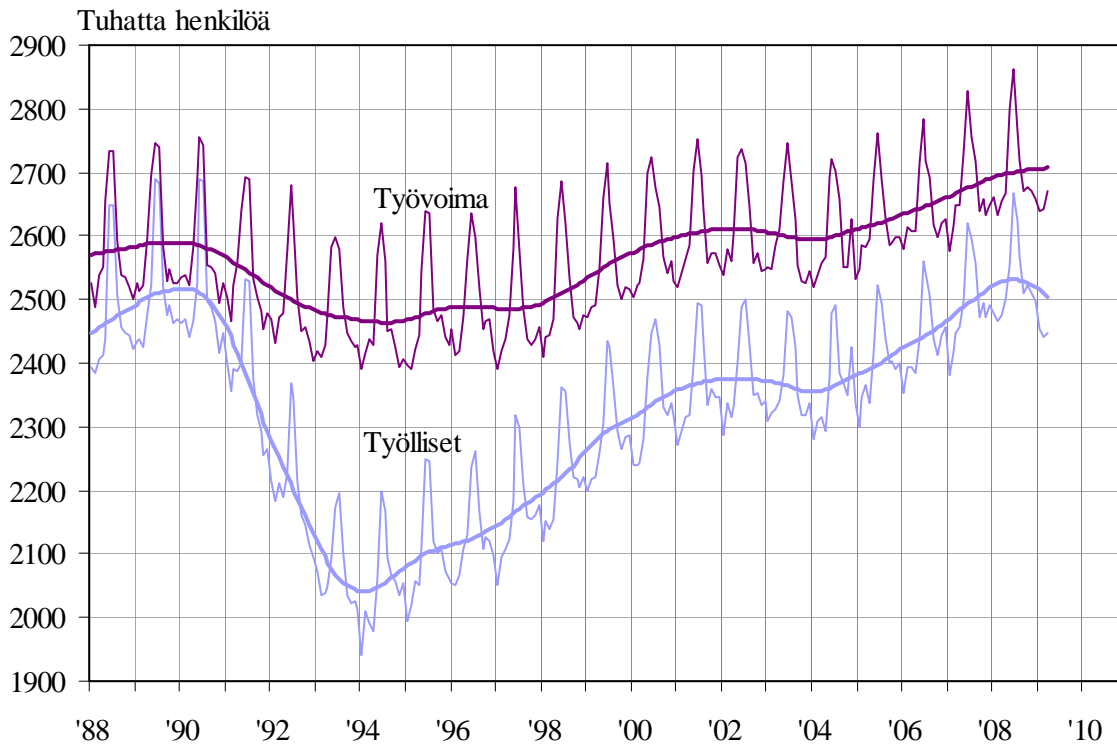
Lähde: ETLA

2. TYÖVOIMAN TARJONTA JA SEN KEHITYS

Paljon puhuttu suurten ikäluokkien työvoimaa supistava vaikutus ei ole tullut vielä näkyviin työmarkkinoilla, vaan työvoiman tarjonta on kasvanut voimakkaasti aina viime kuukausiin saakka. Nousu- ja korkeasuhdanteessa 2005 - 2008 työllisten määrä lisääntyi yhteensä 166 000:lla ja työvoiman tarjonta vastaavasti 109 000 henkeä. Se oli huomattavasti enemmän kuin mitä osattiin enustaa.

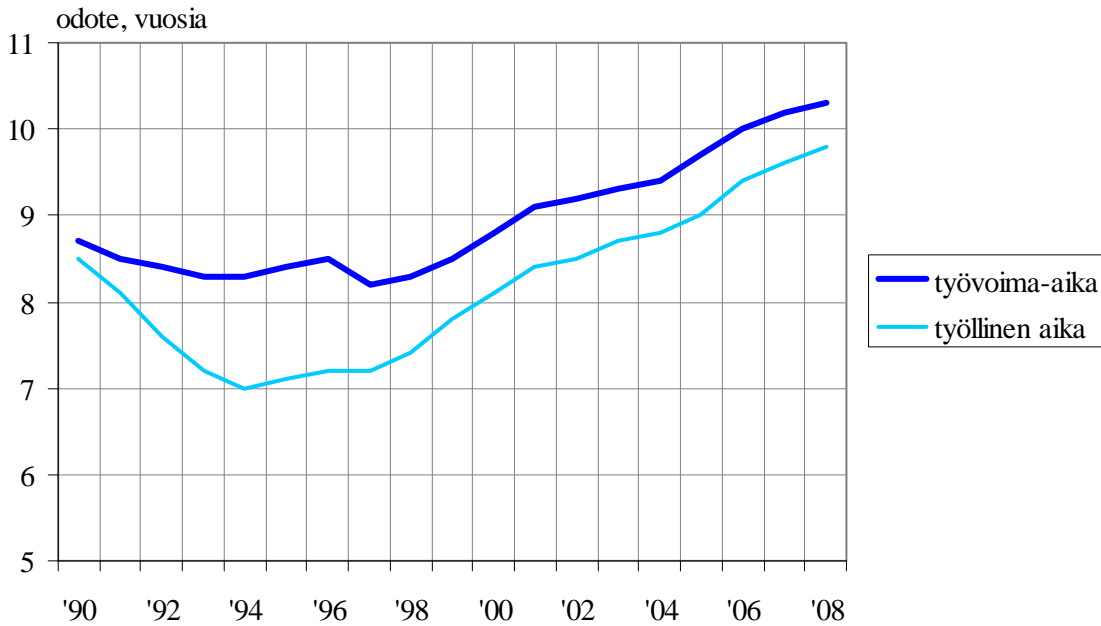
Kuvio 4. Työvoiman tarjonta ja kysyntä vuosina 1988 – 2009 (III)

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Työvoiman tarjontaa on saatu lisää pääosin kahdesta lähteestä, nuorista ja ikääntyneistä, joilla työvoimaosuusien kohoaminen on vielä kuluvalle vuosikymmenellä riittänyt kompensoimaan parhaassa työiässä olevan väestön määrän samanaikaisen vähenemisen. Keskisissä ikäryhmissä (25 - 50-vuotiaat) työvoimaosuudet nousivat voimakkaasta työvoiman kysynnästä huolimatta korkeasuhdanteessa vain vähän. Ne ovat Suomessa jo niin korkeat, että niistä on enää vaikea lisätä työvoiman tarjontaa. Lisätarpeet on näin katettava jatkossakin nuorista ja ikääntyneistä.

Työvoiman tarjonnan kasvusta valtaosa selittyy sillä, että suuret ikäluokat ovat pysyneet työmarkkinoilla edeltäviä ikäluokkia huomattavasti pitempään. Ilman tätä työmarkkinoiden kannalta yhä epäedullisemmaksi käyvä väestön ikärakenne olisi supistanut työvoimaa jo vuosikymmenen puolivälistä lähtien. Työvoiman tarjonnan kasvua on ylläpitänyt näin työurien jatkuva pidentyminen, jolla uhkaavaa työvoimapulaa on vielä saatu lykättyä tuonnemmaksi. Työvoimatutkimuksen tiedoista laskettava 50-vuotiaan odotettavissa oleva työvoimaan kuulumisen odote kohosi vuonna 2008 10,3 vuoteen. Se merkitsee liki vuoden pitempää työmarkkinoilla oloa kuin vuonna 2004, jolloin odotteen arvo oli tuonaikaisella ikääntyneiden työmarkkinakäyttäytymisellä 9,4 vuotta. Muutamassa vuodessa saatiin näin kokonaisen ikäluokan verran lisää työvoimaa. Viimeisten kymmenen vuoden aikana 50-vuotiaan suomalaisen työmarkkinoilla olo on pidentynyt noin kahdella vuodella ja trendi näyttää edelleen jatkuneen vuonna 2008, ehkä kuitenkin jo hieman hidastuen.

Kuvio 5. Työvoimaan kuulumisen ja työllisen ajan odotteet 50-vuoden iässä vuosina 1990 - 2008

Aineisto: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja elinajan odote

Työmarkkinoilla oli vuonna 2008 yli 55-vuotiaita 390 000 henkeä, mikä on noin 100 000 enemmän kuin vuonna 2004. Tästä ikääntyneen työvoiman lisäyksestä 68 000 tuli ikääntyneiden kohonneista työvoimaosuuksista. Nuorilla työvoiman tarjonta kasvoi vastaavana ajanjaksona noin 28 000:lla, joka kokonaan aiheutui nuorten lisääntyneestä työmarkkinoilla olost. Työvoiman kysynnän voimistuttua opinnoista työelämään siirtyminen korkeasuhdanteessa helpottui ja myös opiskelun ohella tapahtuva työnteko suhdanneluonteisesti yleistyi. Nuoret käyvät opiskelun ohessa laajalti ansiotyössä muutoinkin kuin lomakaudella ja aina silloin, kun työmahdollisuuksia on tarjolla. Laskusuhdanteessa taas, kun etenkin nuorille sopivat tilapäistyöt vähenevät, päätoimisten opiskelijoiden määrä kasvaa ja nuorten työvoiman tarjonta vähenee. Tämä on alkanut jo näkyä nykyisessä taantumassa.

Väestön ikärakenteen kulminaatio tapahtuu vuonna 2010, jolloin työikäisen väestön (15 - 64-vuotiaat) määrä kääntyy laskuun. Suuret ikäluokat alkavat poistua työvoimasta, ja kun samalla parhaassa työiässä olevan väestön määrä vähenee, rajoittaa se yritysten työvoiman saatavuutta ja talouden kasvua. Työvoiman tarjonnan tulevan kehityksen kannalta keskeisin kysymys on näin ollen, saadaanko työurien pidentymisen kehitystrendiä jatkettua myös taantumassa.

Voidaan varmuudella odottaa, että työvoiman tarjonta joustaa kysynnän mukaan, kuten aikaisemmissakin taantumavaiheissa. Ennusteissa (ks. työvoimatase s. 9) oletetaan että työvoiman kysynnän laskusta runsas kolmannes johtaa työvoiman tarjonnan supistumiseen, vetäytymiseen työmarkkinoilta, jolloin työttömyys nousee vastaavasti vähemmän kuin mitä työpaikkoja menetetään. Erityisesti nuoret vetäytyvät työmarkkinoilta, mutta myös ikääntyneiden työvoiman tarjonnan odotetaan vähenevän.

Kuvio 6. Työvoimataseen kehitys vuosina 2004 -2008 ja ennuste vuosille 2009 ja 2010

Tase-erä	Nousu- ja korkeasuhdanne 2004-2008			Ennuste		Muutos	
	2004	2008	Muutos	2009	2010	2008-09	2009-10
Työkäinen väestö 15-74	3 935	4 004	69	4 021	4 035	17	14
Työkäinen väestö 15-64	3 489	3 536	47	3 542	3 533	6	-9
Työvoima	2 594	2 703	109	2 680	2 645	-23	-35
Työlliset	2 365	2 531	166	2 455	2 380	-76	-75
Alkutuotanto	116	115	-1	115	115	0	0
Teollisuus	458	460	2	425	405	-35	-20
Rakennustoiminta	148	184	36	169	149	-15	-20
Palveluelinkeinot	1 635	1 759	124	1 734	1 699	-25	-35
Tuntematon	7	13	6	13	13	0	0
Työllisyysaste, %	67,2	70,6	3,4	68,3	66,2	-2,3	-2,1
Työttömät	229	172	-57	225	265	53	40
Työttömyysaste, %	8,8	6,4	-2,4	8,4	10,0	2,0	1,6
Työttömät työnhakijat	288	204	-84	270	310	66	40

Lähteet: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja TEM työnvälitystilasto

3. TYÖVOIMAN KYSYNTÄ JA SEN KEHITYS

Hyvän talouskehityksen myötä työllisyys kohosi reippaasti vuosina 2005 – 2008, yhteensä 169 000 henkeä (36 000+43 000+48 000+39 000=169 000). Työllisyyden kasvu syntyi pääasiassa kotimarkkinatuotantoon: noin 124 000 työpaikkaa palveluelinkeinoin ja 36 000 rakennustoimintaan. Alkutuotannossa ja teollisuudessa työllisyys säilyi nousu- ja korkeasuhdanteen aikana likimain ennallaan.

Työllisyyden nopeaan kasvuun näyttäisi hyvän talouskehityksen ohella vaikuttaneen työvoimavarojen odotettavissa oleva niukentuminen. Yritykset ovat selvästikin ottaneet todesta varoitukset tulevasta työvoimapulasta ja rekrytoineet vastaisen varalle uutta väkeä, josta ne ovat tähän asti myös pystyneet pitämään kiinni.

Työllisten määrä on näin taantumien syventyessä tuotantoon nähden varsin korkealla tasolla. Vuoden 2009 alkukuukausina työllisten määrä väheni vuodentakaisesta vain keskimäärin 25 000:lla (-1 %), vaikka työtunteja tehtiin vastaavasti noin 10 prosenttia edellisvuotista vähemmän. Tuotannon kehitystä ennakoivan suhdannekuvaajan mukaan kokonaistuotanto väheni tammikuussa 11 prosenttia ja jalostuksessa tuotanto näyttää supistuneen noin 19 prosenttia, mikä on enemmän kuin 1990-luvun lamaan jouduttaessa. Näin jyrkkä pudotus johtunee siitä, että yritykset purkavat varastojaan, mikä tulee näkymään tuotannon nopeana laskuna vielä vuoden alkukuukausina. On kuitenkin odotettavissa, että muutaman kuukauden kuluessa päästään kohtuullisempiin lukemiin.

Epävarmuus tulevasta työllisyyskehityksestä on nykytilanteessa poikkeuksellisen suuri. Yhtä vähän kuin osataan arvioida, kuinka vaikeaksi taloustilanne kehittyi, yhtä epävarmaa on myös työllisyyden ennakointi. Näyttää kuitenkin todennäköiseltä, ettei 1990-luvun alun lamakehitys ole toistumassa. Yritykset ja pankit ovat Suomessa tällä kertaa vakavaraisia. Samoin ansiotason kehitys arvioidaan parin seuraavan vuoden ajan hyväksi, jolloin ei myöskään kotimaisen kysynnän lamaa ole näköpiirissä kuten 1990-luvun alkupuoliskolla. Jyrkkää työllisyyden laskua ei ennustetun talouskehityksen pohjalta arvioiden voitane kuitenkaan välttää. Paha kierre väistämättä vielä syvenee, kun vientikysynnän heikkeneminen kumuloituu investointeihin ja vähin erin myös yksityiseen kulutuskysyntään, jolloin työllisyyden pudotusta ei voida välttää palveluelinkeinoissakaan. Laman sijaan nykyistä suhdannetilaa on alettu luonnehtia syväksi taantumaksi.

Työllisyyskehitystä ja tarvittavia toimenpiteitä arvioitaessa voidaan olettaa, että työllisyyden ja talouden väliset kytkennät noudattavat aikaisempia lainalaisuuksia. Ennustetun työvoimataseen trendikehitykseen pohjaavissa laskelmissa on kuitenkin otettu huomioon työllisyyden kasvukynnyksen madaltuminen. Se tuotannon kasvun taso, joka olisi ylitettävä, jotta työllisyys ei heikkenisi, on Suomessa lähestymässä EU:n keskitasoa. 1990-luvun alussa kasvukynnys oli noin 2,7 prosenttia ja nyt sen arvioidaan olevan yli prosenttiyksikön matalampi, jolloin tuotannon ennakoitu supistuminen ei johda yhtä suureen työllisyyden heikkenemiseen kuin lamavuosina. Kasvukynnystä ovat madaltaneet tuotannon työntensiteetin lisääntyminen palveluelinkeinojen osuuden kasvaessa. Myös osaaikaisen työllisyyden yleistyminen ja monet lamavuosien jälkeen toteutetut työmarkkinoiden rakenteelliset uudistukset ja työvoimapolitiittiset toimet ovat lisänneet ns. matalan tuottavuuden työpaikkoja ja edesauttaneet työllistymistä.

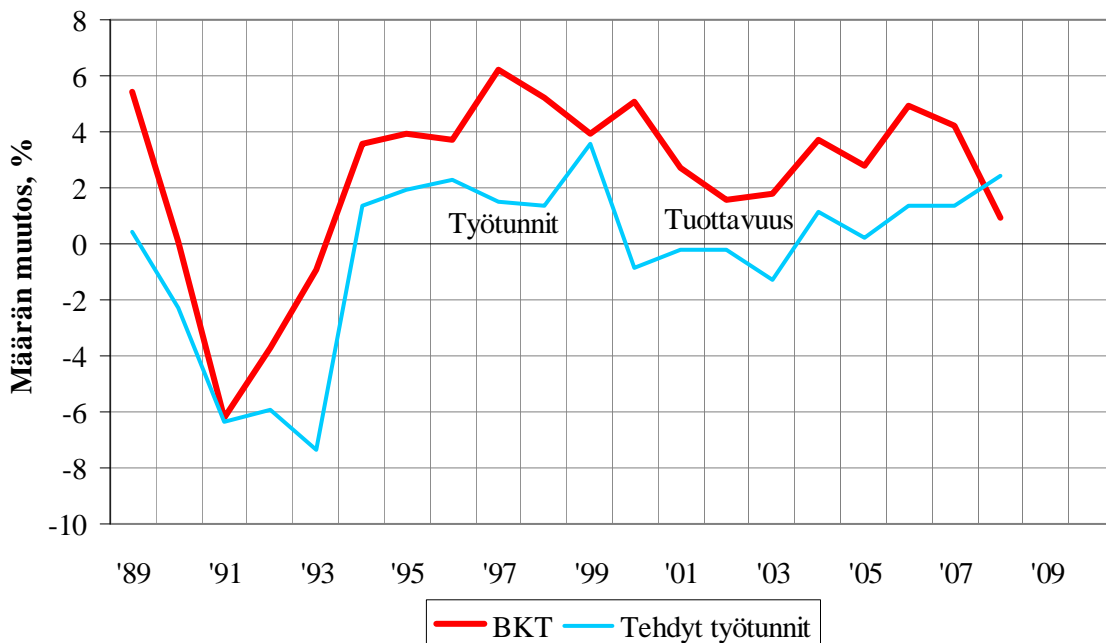
Voidaan myös olettaa, että kuten aikaisemminkin vastaavissa suhdannevaiheissa, työllisyys reagoi tuotannon muutoksiin noin puolen vuoden viiveellä. Edelleen oletetaan, että maailmantalous alkaa elpyä ensi vuonna, johon vetoon myös Suomi pääsee nopeasti mukaan.

Laskusuhdanteen pohja osuu työllisyydessä näillä näkymin vuoteen 2010, jolloin työpaikkoja tullaan menettämään vielä yhtä paljon kuin kuluvana vuonna, vaikka tuotannon aallonpohja tuolloin jo sivuutettaisiinkin ja BKT:n aleneminen pysähtyisi. Viennin vedon odotetaan kääntävän työllisyyden kasvuun vasta vuoden 2011 puolella. On todennäköistä, ettei tämän jälkeenkään enää yllätä entisiin nopeaan talouskasvun lukuihin, vaan taantumaa seuraa pitkä hitaan kasvun kausi. Kasvu-uralle pääsemistä vaikeuttaa se, että työvoiman tarjonta alkaa vuosikymmenen vaihteen jälkeen ikärakenteen vanhetessa laskea ja myös julkisen talouden tasapaino heikkenee.

Tähän asti työllisyyden heikkenemistä on jarruttanut se, että kannattavuudeltaan pääosin hyvässä kunnossa olevat yritykset ovat työvoimapulaan varautuessaan pitäneet työvoimaansa listoillaan ”vaja-työllisinä”, joka on alentanut yrityksen tuottavuutta, tai ovat irtisanomisten sijaan lomauttaneet työntekijöitä. Vaikeasti arvioitava seikka on se kuinka paljon yrityksissä on tätä ylikuumenneen korkeasuhdanteen lopulla ”hamstrattua” työvoimaa ja kuinka pitkään yritykset voivat pitää siitä kiinni taantumun pitkittyessä.

Työvoiman ”liikakysyntää” verrattuna tuotannon tasoon havainnollistaa kuvio, jossa tarkastellaan tuotannon ja työvoimatutkimuksella mitattujen tehtyjen työtuntien määrien muutoksia. Kun otetaan huomioon, että tuotannon kasvu syntyy tehtyjen työtuntien lisäyksen ja tuottavuuden kohoaminen summana, nähdään, että viime vuosi oli poikkeuksellinen. Työn tuottavuus laski ensimmäistä kertaa tarkasteltavalla parinkymmenen vuoden periodilla. Työtunteja tehtiin kansantaloudessa noin 2,5 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna, mutta niillä saatiin aikaiseksi tuotannossa vain 0,9 prosentin kasvu. Tuottavuus on näin laskenut noin 1,6 prosenttia. Yrityksillä on näin hamstrattua työvoimaa, ja jos maailmantalous kääntyy globaaliksi lamaksi, mikä mahdollisuus on mm. VM:n suhdanearvion mukaan edelleen varteenotettava uhka, irtisanomiset lisääntyvät nopeasti.

Kuvio 7. BKT:n ja tehtyjen työtuntien (työvoimatutkimus) määrän muutos vuosina 1989 - 2008

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja kansantalouden tilinpito

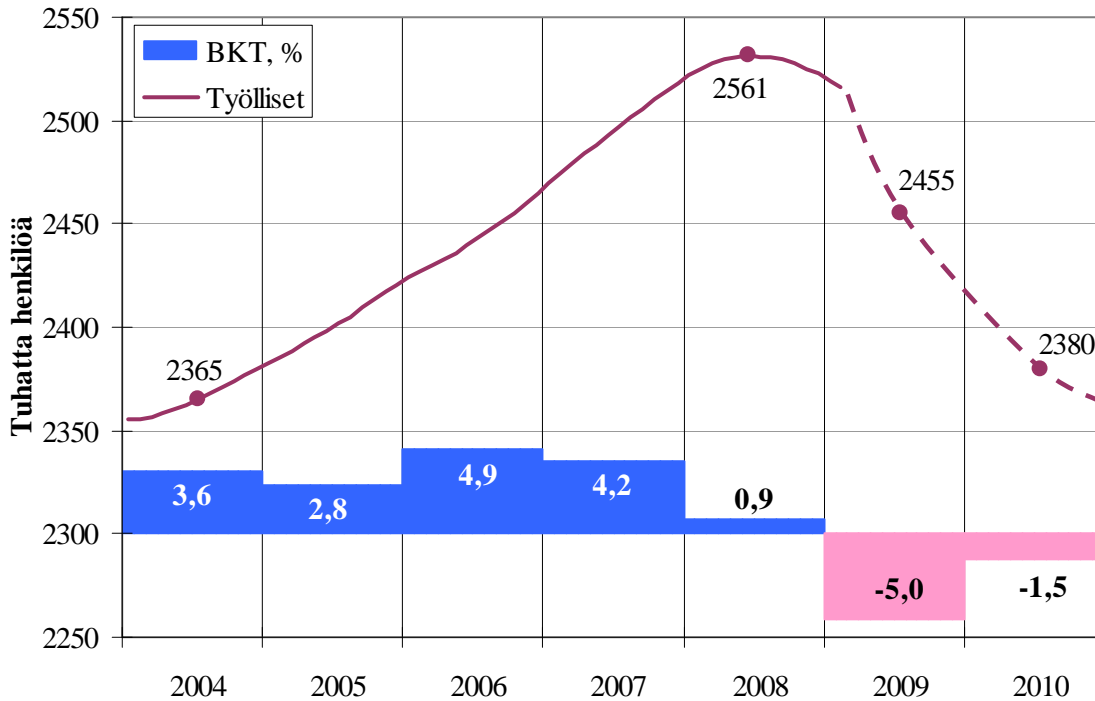
Ennusteessa oletetaan, että heikkenevä suhdannetilanne ja yritysten pessimistisiksi kääntyneet odotukset saavat yritykset nostamaan tuottavuutta ja vähentämään ainakin osan korkeasuhdanteessa ”hamstraamaansa” työvoimaa. Taantumun syvetessä lomautukset vaihtuvat lisääntyvästi irtisanomisiin. Myös uuden työvoiman, erityisesti vastavalmistuneiden, pääsy työhön vaikeutuu ja erilaiset

tilapäistyöt, joita korkeasuhdanteen lopulla syntyi runsaasti etenkin nuorille, vähenevät jyrkästi. Vuosi 2008 jäisi näin harvinaiseksi poikkeukseksi kokonaistuottavuuden kehityksessä.

Talouden ja työllisyyden välisen riippuvuuden perusteella seuraavan kahden taantumavuoden aikana ennustetaan menetettäväksi lähes kaikki se työllisyyden kasvu, joka luotiin edellisen nousukauden aikana. Työllisten määrä laskisi näin vuoden 2008 tasosta vuoteen 2010 yhteensä noin 150 000:lla. Työllisyysaste putoaisi vastaavasti noin 4½ prosenttiyksikköä.

Kuvio 8. Työlliset ja BKT vuosina 2004 - 2008 ja ennuste vuosille 2009 - 2010

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja kansantalouden tilinpito; Valtiovarainministeriö Suhdannekatso 24.3.2009

Taantumassa viennin voimakas väheneminen ja investointien rahoitusmahdollisuuksien heikentyminen tulevat vaikeuttamaan erityisesti rakentamista ja teollisuustuotantoa, joista työpaikkoja katoaa suhteellisesti eniten. Kahden taantumavuoden aikana rakennustoiminnasta oletetaan katoavan työpaikkoja yhteensä 35 000 (-19 %) ja teollisuudesta 55 000 (-12 %). Yksityinen kulutuksen kääntymisen laskuun - ensimmäistä kertaa sitten 1990-luvun lamavuosien – vähentää myös palveluelinkeinojen työllisyyttä. Palveluelinkeinoista ennustetaan menetettävän yhteensä noin 50 000 työpaikkaa (-3 %).

Menetykset jäävät näin suhteellisesti vähäisemmiksi kuin 1990-luvun alun lamassa, jolloin tuotanto supistui kahtena ensimmäisenä lamavuonna, 1991 ja 1992, yhteensä 10 prosenttia ja työpaikkoja menetettiin vastaavasti 300 000 (ja vuonna 1993 vielä 135 000). Olettaen, että maailmantalouden nopea elpyminen alkaa viimeistään ensi vuoden jälkipuoliskolla, työpaikkojen menetys jäisi näin suhdannetaantumassa noin kolmasosaan 1990-alun lamaan verrattuna.

Työllisten määrän ennustetaan lähiaikoina kasvavan edelleen koulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen alalla. Työllisyys on viime aikoina vähentynyt rakennus-alalla ja mm. monella teollisuuden alalla. Suurta työllisten määrän vähenemää ennustetaan lähivuosina tapahtuvan edelleen talonrakennuksessa. Lisäksi vähenemää tulee olemaan kaupan alalla ja mm. elektroniikkateollisuudessa.

Työllisyyden lisäästä

- koulutus, terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut
- maa- ja vesirakentaminen
- muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut

Suurta työllisyyden vähenemää

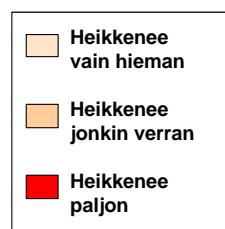
- talonrakentaminen
- kauppa
- elektroniikkateollisuus
- metallituoteteollisuus
- kuljetus ja varastointi
- koneteollisuus
- paperiteollisuus

Kuvio 9.

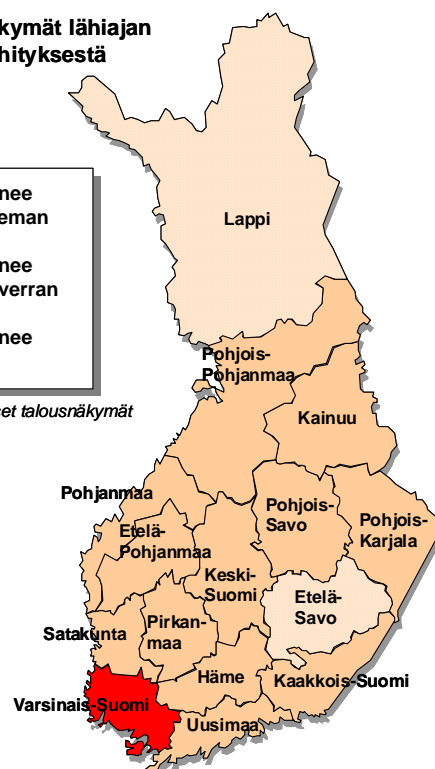
Alueilta saadut tiedot työllisyyden kehitysnäkymistä olivat vuoden 2009 alussa varsin synkkiä; työllisyyden ennustettiin heikkenevän ensi syksyyn mennessä kaikissa TE-keskuksissa. Kaikista heikoimpia tulevaisuudennäkymät olivat Varsinais-Suomessa. Alueen senhetkiseen tilanteeseen nähden vähiten työllisyystilanteen ennakoitiin heikkenevän Lapissa ja Etelä-Savossa.

Etlan ennusteiden mukaan työllisten määrä vähentyy suhteellisesti eniten seuraavien kahden vuoden aikana Kainuussa ja Satakunnassa (ennustettu vähenemä em. alueilla on yli 7 prosenttia).

Alueiden näkymät lähiajan työllisyyskehityksestä

Lähde: Alueelliset talousnäkymät Keväällä 2009

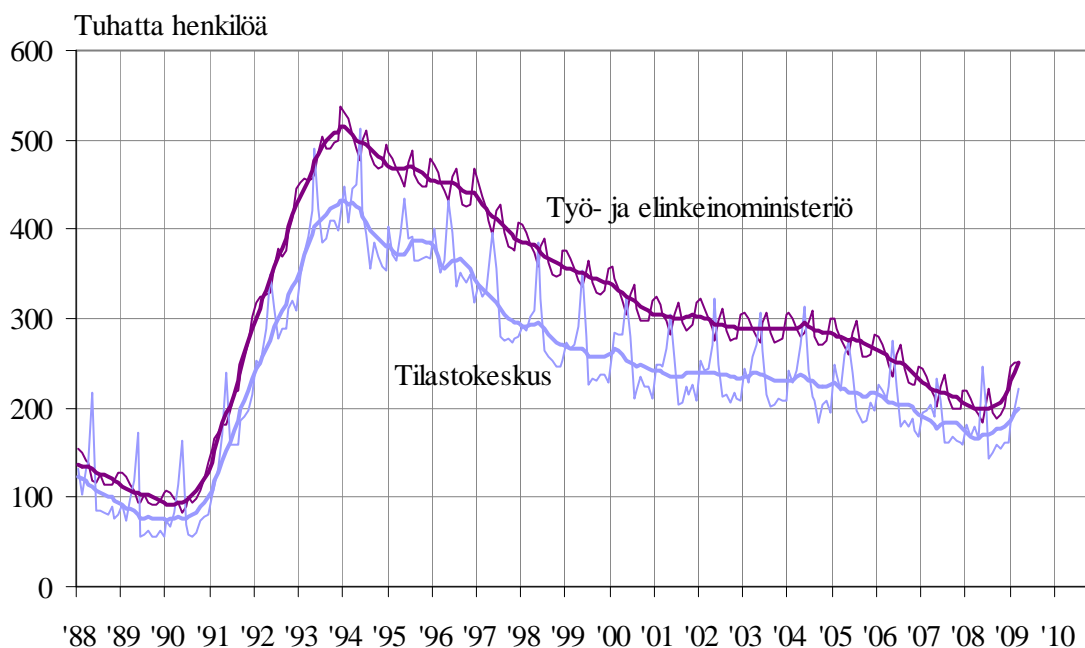
4. TYÖTTÖMYYSTILANNE JA SEN KEHITYS

Työnvälitystilastossa suhdannetyöttömyyden käänne on tullut laskusuhdanteen alulle tyypillisesti ensin näkyviin lomautusten ja lyhytkestoisen työttömyyden kasvuna. Huhtikuussa lomautettuja oli jo noin 75 000. Lomautukset ovat yleisiä erityisesti metallituotteiden valmistuksessa sekä puutavaran ja puutuotteiden valmistuksen toimialalla. Eniten lomautettuja on huhtikuussa ollut Uudella maalla, Pirkanmaalla, Hämeessä sekä Varsinais-Suomessa. Suuria lomautuksia on ennakoilmoitusten mukaan lisäksi tulossa Kaakkois-Suomeen, Lappiin ja Satakuntaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön työttömyysluvat ovat kohonneet viime kuukausina jyrkästi. Laajojen lomautusten takia työttömyys on lisääntynyt yhtä nopeasti kuin vastaavasti 1990-luvun laman alussa. Erona on kuitenkin se, että kun lamavuosien kustannuskriisissä työttömyyttä lisäsivät jo heti alkuun mittavat työntekijöiden irtisanomiset, on niiltä nykytilanteessa vielä välttytty. Työttömyyden kasvusta runsas puolet on tullut lomautuksista. Maaliskuun lopussa työttömiä työnhakijoita oli 251 400 eli 51 700 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työvoima- ja elinkeinotoimistoihin ilmoitettuneita lomautettuja oli 35 200.

Tilastokeskuksen luvuilla työttömiä oli maaliskuussa 222 000 ja kasvua vuoden aikana 42 000 henkilöä. Työttömyysaste oli 8,3 %:n sen trenditaso 7,4 %, mikä oli viime vuoden maaliskuuhun verrattuna 1,2 %-yksikköä korkeampi.

Kuvio 10. Työttömät työnhakijat ja työvoimatutkimuksen työttömät kuukausittain vuosina 1988 – 2009 (III)

Työ- ja elinkeinoministeriön työttömyyslukujen jyrkempi suhdannereagointi verrattuna Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen johtuu lomautusten erilaisesta tilastoinnista. Työttömiin työnhakijoihin lasketaan kaikki työvoimatoimistoon henkilökohtaisesti ilmoitettuneet lomautetut (toistaiseksi tai määräajaksi), kun taas työvoimatutkimuksessa määräajaisesti alle 3 kuukauden ajaksi lomautettujen katsotaan olevan väliaikaisesti poissa työstään ja heidät lasketaan työllisiin. Tämän jälkeenkin määräajaisesti lomautetut ovat edelleen työllisiä silloin, kun he saavat ansiosidonnaista päivärahaa vähintään puolet peruspalkan määrästä. Toistaiseksi lomautettujen työllisyyden määrittely tapahtuu

taas sen mukaan, miten henkilö täyttää työnhaun aktiivisuuden ja työn vastaanottamisen vaatimukset.

Työttömyys ei suhdannelaitosten tekemien talousennusteiden toteutuessa kohoa viime laman luke-miin eikä kansantaloudella ole siihen supistuvan työvoiman tarjonnan oloissa varaakaan. Viime laman kokemukset osoittivat, että korkealle kohonneen ja pitkäaikaiseksi muodostuneen työttömyyden purkaminen on erittäin vaikea tehtävä, eikä siinä täysin onnistuttu. Kun työttömyys kohosi neljän vuoden aikana noin 400 000:lla hengellä, vei sen alentaminen 300 000:lla noin 14 vuotta. Syvään taantumaan jouduttiin näin lähtemään noin 200 000 työttömän tasolta, josta puolet on vaikeaa tai pysyvää rakenteellista työttömyyttä.

Työttömyyden rakenne ja työmarkkinoiden toimivuus on kuitenkin oleellisesti parantunut lama-vuosista lähtien, jolloin valmiudet torjua työttömyyttä ovat tällä kertaa aikaisempaa paremmat. Viime vuosina toteutetut työmarkkinatuen uudistus ja useat muut toimet, esim. työvoiman palvelu-keskusten toiminta, edesauttoivat noususuhdanteessa työmarkkinoiden rakenteellisten ongelmien lievittämistä. ”Passiivisia työnhakijoita” saatiin ohjattua tehostettuihin palveluihin ja aktivointitoi-menpiteisiin. Lisäksi työkyvyttömiä työnhakijoita siirrettiin heille kuuluvan sosiaaliturvan piiriin. Näiden toimien ja voimakkaan työvoiman kysynnän ansiosta viime vuosina saatiin laskettua erityi-sesti yli vuoden työttömänä olleiden pitkäaikaistyöttömyyttä, mutta myös muiden vaikeasti työllis-tyvien työnhakijoiden määrä on tuntuvasti pienentynyt. Tämä on näkynyt rakenteellisessa työttö-myydessä, ns. vaikeasti työllistyvien määrässä, joka noususuhdanteessa saatiin laskemaan muuta työttömyyttä nopeammin.

Kun vaikeasti työllistyvien rakennetyöttömyyteen lasketaan pitkäaikaistyöttömien lisäksi myös tois-tuvaistyöttömät ja toimenpiteiltä työttömäksi jääneet ja niissä toistuvasti kiertävät henkilöt, on tämä koko vaikeasti työllistyvien joukko vähentynyt viimeisen neljän vuoden aikana yli kolmanneksen. Alenemisen vauhti on kuitenkin alkanut jo hidastua, ja rakenteellinen työttömyys kääntyy vuoden lopulla kasvuun, ellei työvoimapolitiikan aktiivitoimenpiteitä suhdannetaantumassa lisätä. Vuonna 2008 näitä ns. vaikeasti työllistyviä työnhakijoita – pitkäaikaistyöttömiä, toistuvaistyöttömiä, toi-menpiteiltä työttömäksi jääneitä tai niille toistuvasti sijoitettuja – oli keskimäärin 110 600 henkilöä eli noin 4 prosenttia työvoimasta.

Kuvio 11. Rakennetyöttömyys (vaikeasti työllistyvät) keskimäärin 1997, 2004 ja 2008

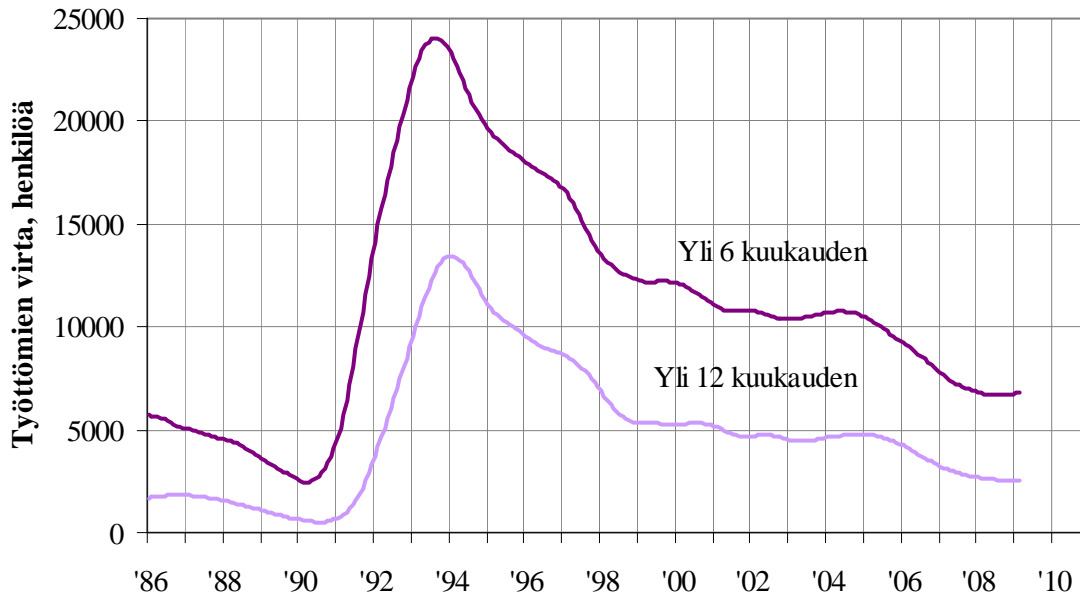
	1997	2004	2008	Muutos 2004 - 2008	
				henk.	%
a Pitkäaikaistyöttömät	124 600	73 000	43 700	-29 300	-40,1
b Toistuvat työttömät	63 200	41 800	29 600	-12 200	-29,2
c Toimenpiteiltä työttömäksi jäävät	58 200	39 500	28 000	-11 500	-29,1
d Toistuvasti toimenpiteille sijoittuvat	22 600	13 200	9 400	-3 800	-28,8
Laaja rakennetyöttömyys (a+b+c+d)	268 500	167 600	110 600	-57 000	-34,0
Työttömien osuus työvoimasta, %	11,0	6,5	4,1		

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Työttömyysjaksojen kestot ovat alkaneet viime kuukausina hiljalleen pidentyä. Työttömiksi joutu-neiden mahdollisuudet uuden työpaikan löytämiseen ovat työttömyyden virtojen perusteella arvioi-den heikentyneet varsinkin niillä työttömillä, joilla on jo muutaman kuukauden työttömyys taka-naan. Vielä toistaiseksi työttömyyden kestot eivät ole kuitenkaan päässeet pahasti pitkittymään. Yli 12 kuukauden pitkäaikaistyöttömyyteen valuu kuukausittain noin 2 500 työtöntä, mitä enemmän pitkäaikaistyöttömyyksiä kuitenkin on päättynyt, jolloin pitkäaikaistyöttömyys on edelleen tähän asti laskenut, tosin aikaisemmasta jo tuntuvasti hidastuen. Ero on suuri verrattuna 1990-luvun la-

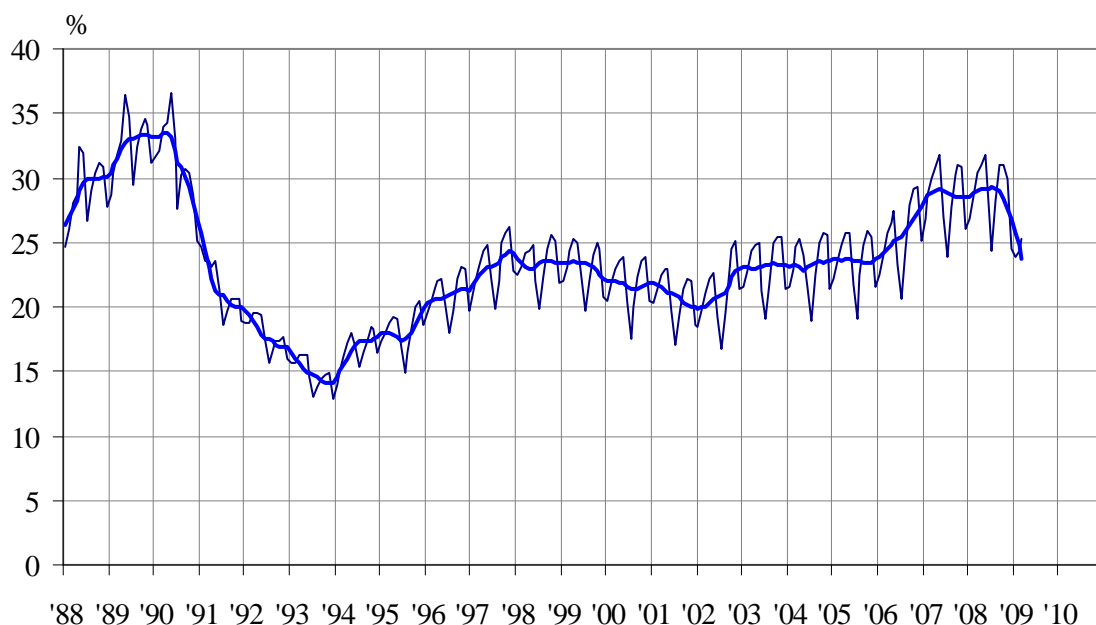
maan jolloin pahimmillaan joka neljäs työttömäksi joutunut ajautui pitkäaikaistyöttömyyteen. Uusia pitkäaikaistyöttömiä tuli joka kuukausi runsaat 13 000. Vaikka tilanne on vielä hyvä, työttömyyden meneillään olevien kestojen kehityksen perusteella voidaan kuitenkin ennakoida, että pitkäaikaistyöttömyyden kasvupaineet alkavat voimakkaammin näkyä vuoden 2009 lopulla, sitä mukaa kun työttömyyden rakenne vähitellen vaikeutuu työttömyysjaksojen kestojen pidentyessä.

Kuvio 12. Pitkittyvät työttömyydet kuukausittain vuosina 1986-2009 (II), trendi

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Voidaan myös arvioida, että pitkittyvän työttömyyden ennaltaehkäisyyn tarvitaan pian lisää aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteitä. Kun otetaan huomioon se, että työvoiman tarjonta alkaa väestörakenteen ikääntymisen takia pian laskea, korkea pitkäaikaistyöttömyys aiheuttaisi työvoimakauppekoja ensi vuosikymmenen alussa, jolloin suhdanteiden ennustetaan taas elpyvän. Korkea pitkäaikaistyöttömyys heikentäisi tällöin talouskasvun edellytyksiä ja vaikeuttaisi työttömyyden alentamista. Kun toimenpiteitä ei ole taantuman takia vielä lisätty, työttömien aktivointiaste on työttömyyden kasvaessa alkanut jo laskea. Nykytilanteessa aktiivitoimenpiteiden volyyymi on noin 3 %:n tasolla ja sillä pystytään sijoittamaan noin neljännes työttömistä. Työ- ja elinkeinohallinnossa poliittikkatoimenpiteiden painopiste on vielä ollut vahvasti yritysten rahoitusasioiden turvaamisessa.

Kuvio 13. Aktivointiaste vuosina 1988 - 2009 (III)

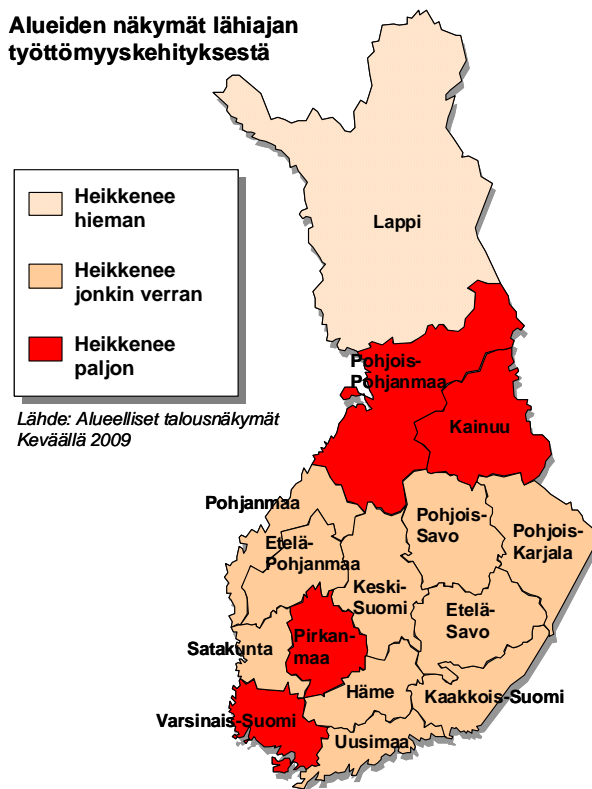
Työttömien määräksi ennustetaan työvoimatutkimuksen tasossa vuonna 2009 keskimäärin 225 000 ja vuonna 2010 265 000 henkeä. Työttömyysaste nousisi tällöin vuoden 2008 keskimäärin 6,4 prosentista 8,4 prosenttiin vuonna 2009 ja 10 prosenttiin vuonna 2010.

Työttömien työnhakijoiden määrän ennustetaan kasvavan toimenpiteiden nykyvolyymilla vuonna 2009 keskimäärin 270 000:een ja vuonna 2010 edelleen 310 000 henkilöön.

Työttömyystilanne oli vuonna 2008 vaikein Kainuussa, jossa työvoimatutkimukseen mukaan työttömänä oli 11,2 prosenttia työvoimasta. Myös Pohjois-Karjalassa työttömyysprosentti on vuonna 2008 ollut lähes 11. Suhteellisesti vähiten työttömyyttä on ollut Uudellamaalla (4,8 %) ja Pohjanmaalla (5,0 %). Työttömien määrä kääntyi nousuun vuoden 2008 lopussa ja alueiden näkemykset työttömyyskehityksestä muuttuivat tuolloin varsin synkiksi. Kaikki alueet ennakoivat työttömyystilanteen lähiaikoina edelleen heikenevän. Eniten työttömyyden ennakoidaan kasvavan vuoden 2009 alun tilanteesta Pirkanmaalla, Uudellamaalla, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Hieman muita alueita valoisimpia näkemykset ovat Lapin TE-keskuksen alueella.

TE-keskusten sisällä eri seutukunnissa näkemykset vaihtelevat kuitenkin jonkin verran. Esimerkiksi Pirkanmaan TE-keskuksen alueella ovat työttömyysnäköymät synkkiä Tampereen, Etelä- ja Luoteis-Pirkanmaan seutukunnissa.

Sitä vastoin Lounais- ja Kaakkois-Pirkanmaalla tilanteen ennakoivan pysyvän vuoden 2009 alun tasolla.

Kuvio 14.
Alueiden näkymät lähiajan työttömyyskehityksestä

5. TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA TARJONNAN KOHTAANTO

Työvoima- ja elinkeinotoimistoissa oli vuoden 2009 alussa jokaista avointa työpaikkaa kohden keskimäärin noin 4 työtöntä työnhakijaa. Eniten työvoiman tarjontaa (työttömät) suhteessa kysyntään (avoimet työpaikat) on ollut rakennusalaalla ja vähiten kaupallisen työn alalla. Työttömien työnhakijoiden määrät suhteessa avoimiin työpaikkoihin ovat lisääntyneet selvästi vuodentakaiseen tilanteeseen nähden. Vuoden 2008 alussa oli jokaista avointa työpaikkaa kohden noin 3 työtöntä työnhakijaa. Eniten työttömien työnhakijoiden määrät suhteessa ammattialan avoimiin työpaikkoihin ovat vuoden aikana kasvaneet rakennustyön ammattialalla. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan suhde on pysynyt vuodentakaisella tasolla terveydenhuollon ja sosiaalialan työn sekä kaupallisen työn aloilla.

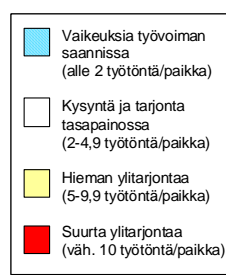
Kuvio 15.

Alueellinen tarkastelu osoittaa, että työvoimasta on selkeää ylitarjontaa erityisesti Pohjois-Karjalassa, Kainuussa ja Keski-Suomessa. Uudellamaalla ja Pohjanmaalla on vuoden 2009 alussa ollut vielä alle 2 työtöntä kutakin avointa työpaikkaa kohden. Usein tilanteessa, jossa työvoiman tarjonta jää näin vähäiseksi kysyntään nähden, ilmenee työvoiman saatauvuusongelmia ainakin joissakin ammateissa.

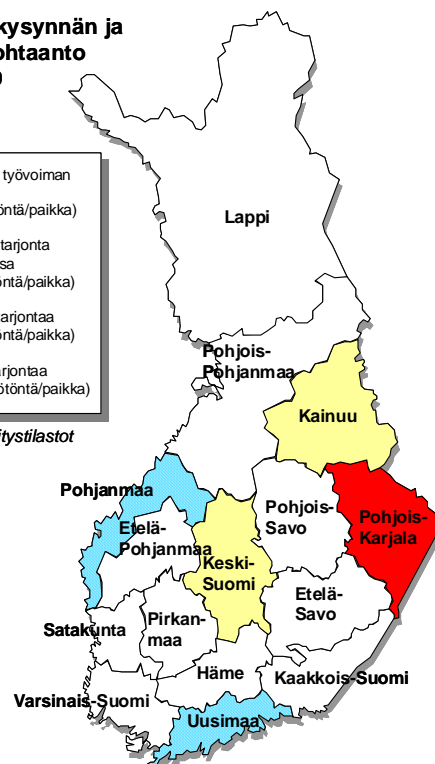
(Tarkempia seutukunnittaisia tietoja työvoiman kysyntä- ja tarjontatilanteesta löytyy TEM julkaisusta rekrytointiongelmien sekä työvoiman kysyntä ja tarjonta työvoimatoimistoissa tammikuussa 2009)

Alueelliset erot työvoiman kysyntä – ja tarjontatilanteessa näyttäisivät lähitulevaisuudessa kaventuvan. Esimerkiksi Uudellamaalla ja Pohjanmaalla työvoiman kysynnän ennustetaan vähenevän enemmän kuin keskimäärin muualla Suomessa. Samanaikaisesti työvoiman tarjonta ei em. alueilla vähene niin paljon kuin muualla maassa.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto
Helmikuu 2009

Lähde: Työnvälitystilastot

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus näyttäisi sitä vastoin lisääntyvän ammatillisesti lähitulevaisuudessa. Ammatillisesta liikkuvuudesta juuri valmistuneen tutkimuksen mukaan ammattien välinen kuin muukin työmarkkinaliikkuvuus vaihtelee selvästi talouden suhdanteiden mukaan. Työllisten bruttolikkuvuus on noususuhdanteessa kasvavaa ja laskusuhdanteessa vähenevää.

LÄHTEET

Aho, Virjo & Koponen. Ammatillinen liikkuvuus Suomessa 1989 – 2007. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2009.

Alueelliset talousnäkömät keväällä 2009, TE-keskusten näkemykset seutukuntien lähitulevaisuudesta. www.temtoimialapalvelu.fi.

Handelsbankenin talousennuste 17.12.2008.

Kansantalouden tilinpito. Ennakkotiedot 2008 ja 4. neljännes. Tilastokeskus 27.2.2009.

Kansantalous ja aluetalous. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen suhdanne-ennuste 19.3.2009. PTT-katsaus 1/2009.

Kuluttajabarometri, maaliskuu 2009. Tilastokeskus.

Luottamusindikaattorit, maaliskuu 2009. Elinkeinoelämän keskusliitto 27.3.2009.

OP-Pohjola suhdanne-ennuste 2009 - 2010, 17.3.2009.

PK-suhdannebarometri helmikuu 2009. Elinkeinoelämän keskusliitto 19.2.2009.

Rekrytointiongelmät sekä työvoiman kysyntä ja tarjonta työvoimatoimistoissa 1-2009. Työ- ja elinkeinoministeriö.

Suhdanne 1/2009. Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos 25.3.2009.

Suhdannekatsaus 1/2009. Valtiovarainministeriön kansantalousosasto, 24.3.2009.

Suhdanteet ja rahoitusmarkkinat, maaliskuu 2009. Sampo Pankki 16.3.2009.

Taloudellinen katsaus. Aktia, tammikuu 2009. 20.1.2009.

Talouden näkömät. Suomen Pankki 24.3.2009.

Talousennuste vuosille 2009 - 2010, Palkansaajien tutkimuslaitos 3.2.2009.

Talousnäkömät 19.3.2009. Nordea.

Tapiola Pankin suhdannekatsaus 1/2008. 19.3.2009.

Työnantajahaastattelut, vuosineljännekset 3/2008 ja 4/2008, Työ- ja elinkeinoministeriö.

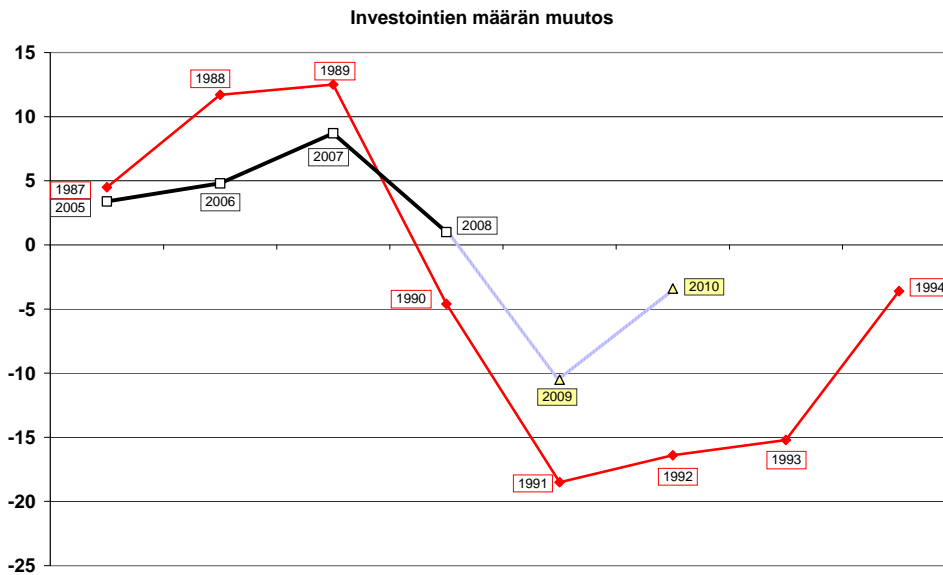
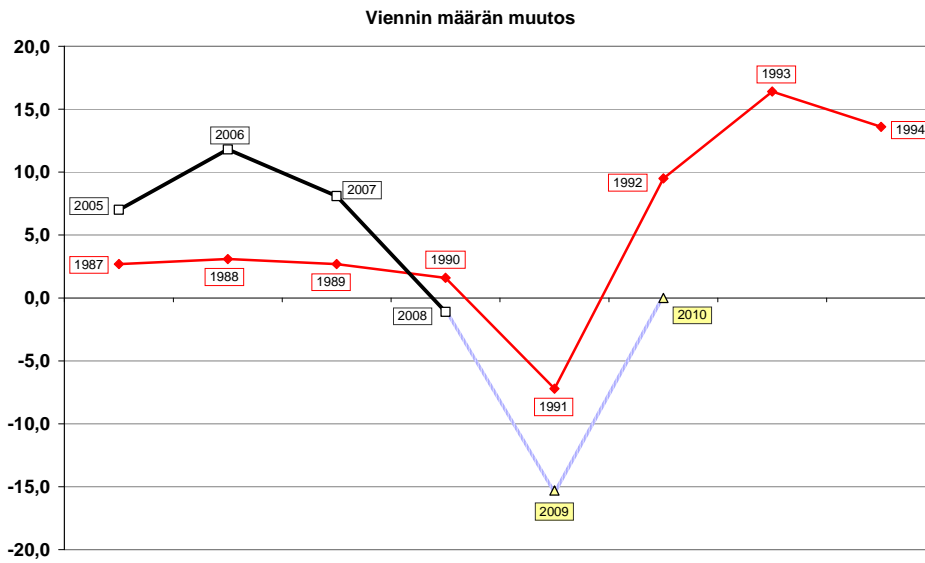
Työnvälitystilastot, Työ- ja elinkeinoministeriö

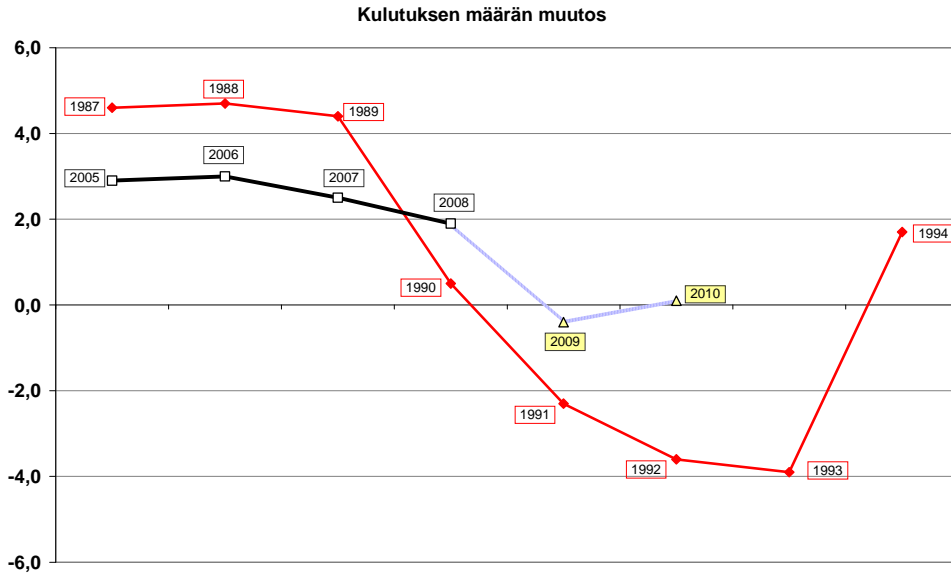
World Economic Outlook, April 2008. International Monetary Fund.

LIITTEET

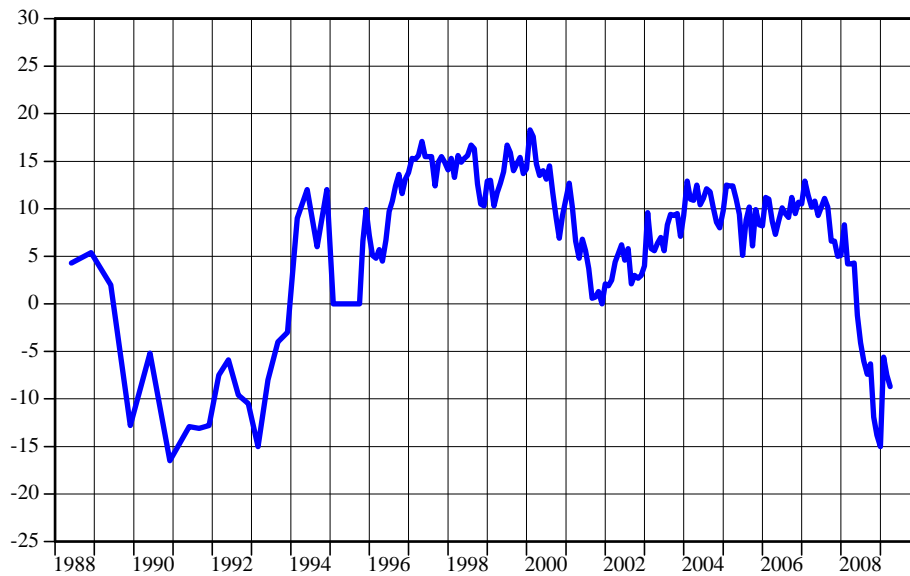
Liite 1. Kysyntäkomponenttien kehitys 1987 – 1994 ja 2005 – 2008 sekä ennusteet 2009 - 2010

Liite 2. Eräiden työllisyyden suhdannekäännettä indikoivien asioiden kehitys

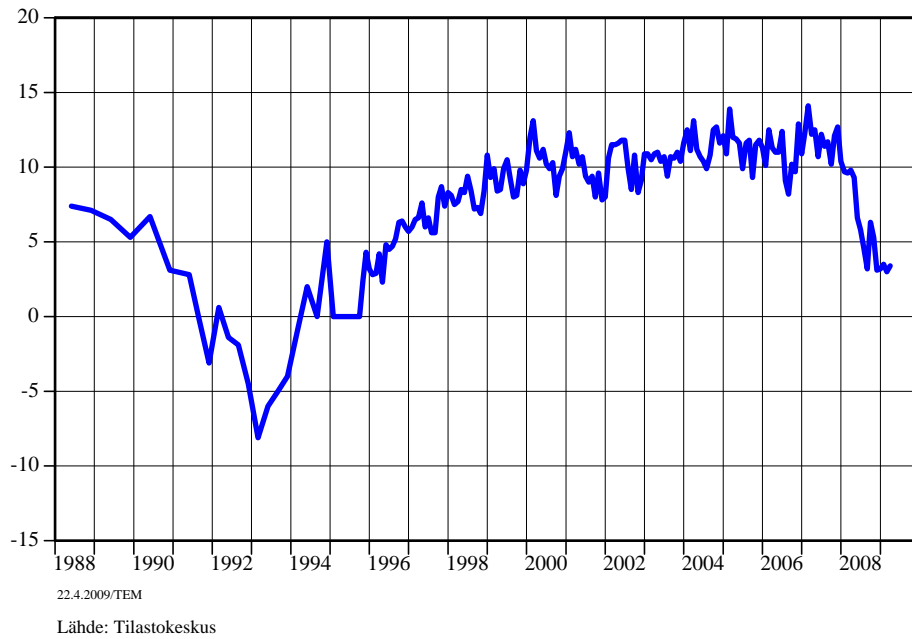
Kuluttajien luottamusindeksi (talouden tila ja työllisyys)

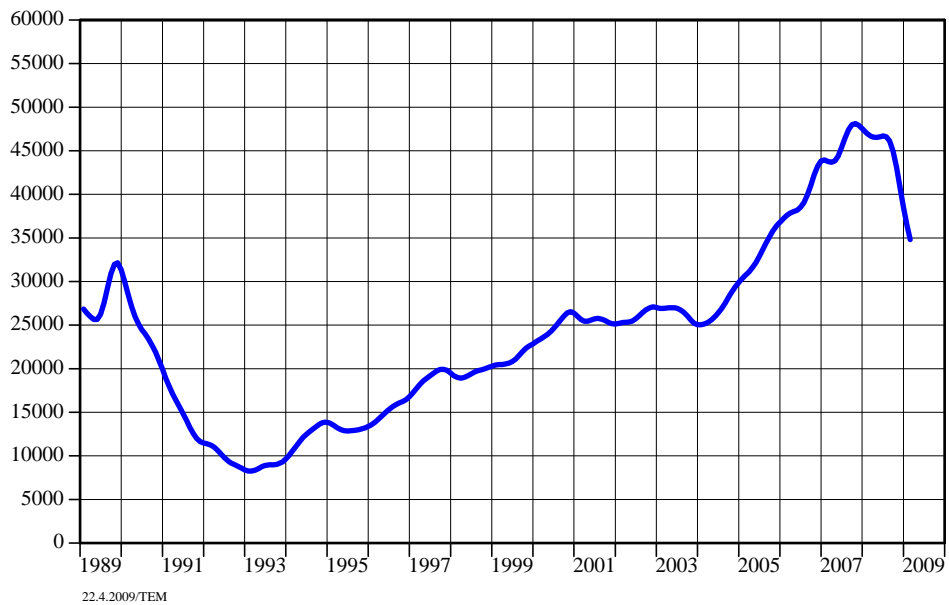
22.4.2009/TEM

Lähde: Tilastokeskus

Oma talouden tilanne 12 kk kuluttua, saldo

Kuukauden uudet työpaikat, trendi

Lomautetut, trendi

